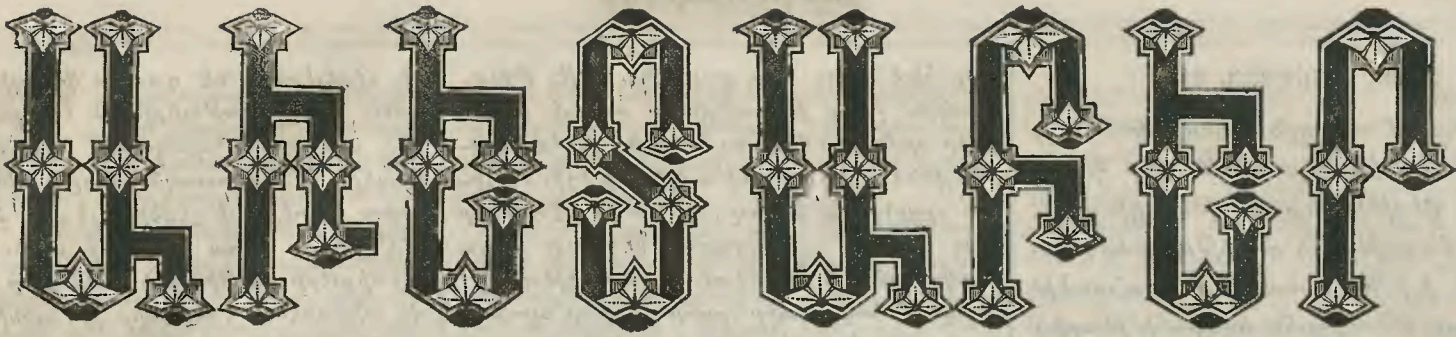

ՈՒՄՈՒՐ Ը ՏԻՆԻՅԷ,

ԻԼՄԻՅԷ, ՊԵՅԹԻՅԷ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻՅԷՅԷ ՏԱՊԻՐ ՂԱԶԷԹԱՍՏԻՐ

ՀԻԼՏ 29.

ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՄԱՐՏ 20, 1886.

Ծ. 12.

ՄԵՎԱՏՏԸ ՄԻՆՏԵՐԻՃԷ

	Մահեցի
Ձամբրինէ իմամթ իտէն պեր Պերպեր	89
Քիւմ Օլուքսան ՕԼ	90
Միւճիգէ մի Տէյիւ մի	90
Սամուէլ ճօն	91
Պերմանիս վէ Մուսմիտէր (Մկրտականք)	91
ԻՏԹէյաթ իջիւն կիւղէլ պեր Գէլամ	91
Թէպէշեր	92
Գրալ Միւսն	92
Միւթէնէվիէ	93
Հալաթիս ի Շէթիւ	94
Մէքթուպար	94
Շուճուսթ ք Սէյաթիէ	95
Ագէլէրն Ֆիյաթը	96

ԱԻՆՏԱԲԵՐ. Հէր հաթրա Ճուսմա՝ Էրրէսի կիւնիս ներս օլուսուր:

Մեմալիքի շահանգ իջիւն սեմէյիլ պեր վեճն ի փիլիս 2, վէ ալքը ալքը 4 սիմ Եւճիսիյէ, վէ պիւր նուսիսիս 40 փարա տըր: Տիյարը Էճնէպիյէ իջիւն սեմէյիլ 45 դուրուշ տըր: Փօսրա իւճրէրի բարաթըմըգա ա՛խտ տիր:

Ղազեթայա տէրն իջիւն բանքիբար, վէ ապօնէ Էագըլմագ իջիւն մէքրուպ վէ ագըէ Խնքանպօյտա Ամէրիգան խանընուս Մր. Հ. Ս. Պարնըմ իսմինէ կեօնտէրիյմէյի տիր:

Ամէրիգան Միսիօնէրէրի Շէքէթի թարաթընտան ՍԱՀԻՊ ԻՍԹԱՆՔԱՅ, Հ. Ք. ԿՐԻՆ, ՎԷՔԵԼԻ, Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ:

ԶԱՄԻՐԻՆԷ ԻԹԱՄԱԹ ԷՏԵՆ ՊԻՐ ՊԵՐՊԵՐ

Ինկիլթէրանն Պաթմ շէհրնտէ կէ՜ շէն՝ ասրտա պիր պէրպեր վար իտի: Պու առէմ տիյանէթ խուսուսընտա դայտսը պիր քիմնէ օլուպ փաղար կիւն լէրի տիւքքեաննը աշմաղը՝ առէթ էթ միշ իտի: Ֆաղաթ վաղըթ միւրուրիյէ իւղէրնտէ պիր թէպէտտիւլթ վու գու՝ պուլուպ, մէրգուս Գրիսթիյան օլուս: Պուսուս իւղէրնէ փաղար կիւն նիւ տիւքքեաննը աշարագ տէօրտիւն ճիւ թէնպիհէ գարը իլէտիյի իլիւն զիյատէսիյէ տուչար ք գասալէթ օլ մաղա պաշլատը: Մէրգուս պու խուս սուստա քէնտի չօպանըլէ գօնուշմաղ իլիւն անըն Էանընա վարտը: Չօպանը միւսմալէյն փաղար կիւնէրի տիւքքեաննը աշմաղը թէրք էթսին տէյիւ նա սիհաթ էտիպ, պու կիւնասա տէվամ էթալքէ Սլլահըն պէրէքեաթընա մաղհար օլմաղա իսմիս էտէմէյէճէյիսի ա՜

նա սէօյլէտի: Պուսուս իւղէրնէ մէրգուս շայէտ փաղար կիւնէրի տիւքքեաննը գալիսյաճագ օլուստա, ախղու իթասը պիւթիւն պիւթիւն մահլ օլաճաղընը պիւթիւրտի: Ֆաղաթ տիւքքեաննը փաղար կիւնէրի աշմաղա տէվամ էթալքէ գալիստէ նէ սէլամէթ նէ տէրահաթ օլմաղաճաղընը անլայարագ նիհայէթ քէնտի վաղիֆէսիսի իֆա էթմէյէ, վէ նէթիճէսի նէ օլուր իսէ օլուսն տէյէրէք Սլլահա սատըգ պուլուսմաղա գարար վէրտի:

Մէրգուս փաղար կիւնէրի տիւքքեաննը գալիսյալ Գիլիսէյէ կիթմէյէ պաշլատը, վէ գօրգտըլը շէյ պաշլնա կէլտի: Գիլպար սընթընտան օլան միւշ թէրիլէրի անը թէրք էթալէր, ալը վէրիլնէ տուրդուլըգ կէլտի, վէ նիհա յէթ քէնտի կիւղէլ վէ տէպտէպէլի տիւքքեաննը թէրք էթմէյէ, վէ փէք՝ առի պիր քէօշէ թուլուպ պայտըլ խալը թըրաշ էթմէյէ պաշլատը:

Պիր ճուսմա էրթէսի աղաւմը քիպար գատէ թաղըմընտան զաթըն պիրի մէն զիլ՝ արապսընտան էնիպ թըրաշ օլմաղ իլիւն պիր պէրպեր արատը, վէ սէյիւ լէր թարաթընտան մէրգուս պէրպէրն տիւքքեաննը գըլաղուլլանտը: Միւսմա իլէյն՝ «Փաղար կիւնիւնիւ պօղմագ խու թէմէմ, աթլար տէյիլտիլիլնէյէ գատար պէնի՝ աճէլէթէն թըրաշ էթ» տէտի: Միւսմալէյն շու սէօյլէրի պիշալէ պէրպէրէ օ տէրէճէ թէ՛սիր էթտի քի գարանըգ օլաղընտան, ճէպիստէ տալիս Էիրմի փարասը օլմատըղընտան, միւսմալէյն պիր թարաթընը ինճիթ մէքսիլիլն թըրաշ էթմէք մագսէտիլէ պիր գանտիլ ալմատը իլիւն անտէն Էիրմի փարա իսթէր իքէն կէօղէրնտէն Էաշ կէլմէյէ պաշլատը:

Միւսմալէյն քէնտի քէնտինէ պու գատար տա ֆաղիլըլը օլա պիլըր մի տէյէրէք թէ՛աճնիւպ էթտի, վէ չըգալըլ Էիրմի փարա վէրտի: Միւսմալէյն թըրաշ օլաղընտան սօնկրա, պէրպէլէ խիթապէն, «Սէնին հիքեայէնտէ գալիպ պիր նօղթա օլմաղ»՝ ալտէթ էթալիքտէ անը տիկլէմէք իսթէրմի շիւս

տի վաղթըմ Էօգ տըր, իլթէ սանա օն պէշ զուրուշ, իսմին նէ՛ տիր՝ տէտի:

Պէրպեր պու սու՝ ալաէն միւթէհայիլը օլարագ, «Դամիս Ուլլէամ Բիտ տիր» տէյիւ ճէվապ վէրտի:

Եապաննը, «Ուլլէամ Բիտ մի, Ին կիլթէրաննը հա՛նիլ թարաթընտան սըն» տէյիւ սիւ՝ ալ էթտի:

Պէրպեր, «Թօնթընա Էագըն Գիլիկ թըն շէհրնտէն իմ» տէյիւ ճէվապ վէրտի:

Եապաննը, «Փէտէրնին իսմին նէ՛ տիր» տէյիւ սիւ՝ ալ էթտի:

Պէրպեր, «Թօմաս Բիտ տիր» տէտի:

Եապաննը, «Փէտէրնին պիրատէրի վա՛ր մը իտի» տէտի:

Պէրպեր, «Վիլլէթ, Էֆէնտիւս, պիր գարնտաղ օլուպ անըն իսմին պանա գօմուչար տըր. ֆաղաթ շարղի Հին տիւթանա կիթմիլ օլուպ սաղ Էալիստ էօլմիւշ օլաղընա տա՛իր հիշ պիր մա՛ լիւսմալըմըլ Էօգ տըր. էօլմիւշ օլմաղ տըր» տէտի:

Եապաննը, «Դէյլէ իսէ պէնիմէ կէլ, սէնին՝ աճման վէֆաթ էթմիլ օլուպ պէյիւք պիր միրաս պրագմըլ տըր. Էյէր սէնին քիւ՝ օլաղընը հագիլթէն իսպաթ էտէճէք օլուր իսէն, անը սանա թէսիլմ էտէճէյիմ» տէտի:

Պէրպեր քէնտինին քիւ՝ օլաղընա տա՛իր մալթուպ օլուսան իսպաթը վէրմէյէ մուղթէտիր օլուպ,՝ աճմաթընը թէրք էթտիլի պէյիւք միրասը թէվէրիւս էյլէտի:

Ս. Հ. Սլլահըն իլլէրի նէ՛՝ աճա՛խտ տիր: Մուգատտէրաթը իլլահիյէյի քիւ՝ թէֆէհիւս էտէ պիլըր: Մէրգուս միւսմալէյն Էապաննըյա թէսատիլֆ էթտիրէն անըն Սլլահա օլան սատաղաթը իտի: Լէյէր մէրգուս պիր մօմ ալամալ յաճագ տէրէճէտէ ֆաղիլը օլմամըլ օլալտ իտի, պու պէյիւք միրաստան տօլայը իճիլմալ քի իլիտէմէյէճէք իտի: Ֆաղաթ Սլլահա իսպաղը սատաղաթ էյլէտի, վէ Սլլահ տալիս անըն սատաղաթը իլիւն անը պէրէքէթլէտի:

ՔԻՄ ՕԼՈՒՐՍԱՆ ՕԼ

Սենյին քիմ օլորդըն, նախապես նե օլ-
տըրը, ներքեմե հաշտարըն պիր ֆարդ
էթմէզ: Քէօթիւլիւքաէն թէվէլլիւտ է-
տէն միւճաղաթտան դուրթուլանաղաւն:
Քէնաթին իշին սէլամէթ ու սա'ատէթ
իսթիհալ էթմէրըն պիրինճի թարիդ
հաղիգաթ ու իսթիգամէթէ լաղիպ օլ-
մաղ իլէ միւճըն տիր: Նիշանկեաճը օ-
լա պիրըր քի հէր վաղըթ վուրամայաւն:
Փաղաթ պուռնուն իլէ պէրապէր տա'ի-
մա մաղսէտէ տօղրու նիշան ալմայլըն,
պու թաղաթիւրտէ հէր պիր թէճըրիւպէն-
տէ մա'րիֆէթին արթամաղ տըր: Պու-
նուն իշին պաղաղալը թարաֆընտան
մէտհ ու սիթայիլ կախօտ հաղաթէթ
օլտան, վէ պու շէյ սէնի սուրէթ ի դա-
հիլէտէ տահա զէնկին կախօտ տահա
զիյատէ ֆաղիլ էտէճէր օլտա, կախօտ
սէնին իշին սէնտէն պաղա հիլ քիմ-
սէ պիրմէյէճէր օլտա, ելնէ տա'իմա,
հէր հալ ու քեարտէ հաղաթ իճրա էթ-
մէր զայրէթինտէ պուլուն: Պու թաղ-
աթիւրտէ սէնին իլք տէրալէրին պէլքի
պա'զէն միւշքիլ կէօրիւնէճէր տիր, ֆա-
ղաթ անլէր դօլայճա զա'իլ օլտալ նի-
հայէթ իսթիգամէթ սանա պիր թա-
պի'աթ օլմուշ օլտաղ քէօթիւ պիր
ֆի'իլն իճրապընտա պուլունմաղ սէնին
իշին զայր ի միւճըն օլտաղ տըր:

ՄԻԻՃԻՁԵ՞ ՄԻ, ՏԵՅԻԼ ՄԻ

Իգմիրտէ պուլունան մուխպիրմիլդաւն
պիր մէթմուպ ալտաղ պու մէթմուպտա
կէօրիւլիւլիւ իւղրէ, մուխպիր ի միւճաթի-
լէյ քէնաթի թանըլարընտան պա'ղաթըն
փէք զարիպ պիր իտտի'ատա պուլունաղ-
լարը, կա'նի սէմայը տըլմը կէօրիւլիւլի-
րինի, մէլաթէ սէտալարը իշիթաթըլէրինի,
վէ առէմէթին թէմէթիւլ էտէմէթիւլէրի
'աճայիլ շէյէր միւշահէտէ էթմիշ օլտըլա-
րընը զիքը էտէրէք, պու իտտի'ա ի զարիպէյէ
նէ տէրէճէ էնէմիլլէթ վէրմէք կէրէք իտտի'աթի
թարաֆընտան սու'ալ էթմիշ տիր: Զիքը
օլտան վաղըլարը հաղաթտա միգաթը ը
քիֆայէ մա'լիւմաթմըղ օլմաթըլընտան, ան-
լէր հաղաթտա տօղրուտան տօղրույա պիր
շէյ տէմէք իսթէմէյիլ: Փաղաթ պու միսիլ-
լիւ հիլքեպէլէր պաղաղալընտան տա իշիթ-
միշ օլտըլմըլտան, պու իտտուտա պա'ղը
'ուճալմի մէպալէլէր պէյան էթմէք իսթէրիլ:

1. Ինսանըն տէրուլինտէ պուլունան էն
դուլվէթիլ արղուլարտան իքիսի նամ վէ մալ
դաղանմաղ արղուլարը տըր: Շէօյլէ քի 'ա-
ղիլլէր վէ մէլէլէր կէօրիւլմ իտտի'ատըլէ
նամ ու շան դաղանաճաղընա իլնա' օլտան
դաթըն վէ էրքէլէր իշին պու իտտուտա
պէօյիւք պիր թէճըրիւլ տիր: Վէ ֆիլ հաղի-
ղէ պէօյլէ պիր իտտի'անըն սախթէ օլտըլըն
իսպաթ էթմէք դօլայ տէյիլ տիր: չիւնքի
քիմ թէնհա պիր մահալտէ պիրըր Մէրէհմէ
թէսաթիւլիլ անընլէ միւլտղաթ էթմէթի տէ-
յէ պիրըր: Խա'ին լուհալանլարըն քէնաթիլին
շախսի վարիտաթընա պիր իտալէ կէլալիլն-
տէ, կախօտ մանաթըն իրաթը աղաղաթ-
ղընտա ճահիլ էհալիտէն փորա շէքմէք իշին
սախթէ միւճըլէլէր իճաթ էթմէթի փէք էսքի

պիր հիլէ տիր: Պիր դալ սէնէ էվլէլ թիւր-
քիանըն շարք թարաֆընտա աղալէյէ ինթի-
յաճը օլտան պիր փաթաա 'աճայիլ շէյէր կէօր-
իւլիւլէ տա'իլ իտտի'ա էթմէթի իշին քէն-
աթի դըլընը գաթաթըր, վէ ճահիլ քէօյիլէր
պու հիլէտէն գաթաթըր մէղըլէր դըլա
թալընաճաղ տէրէճէտէ իքրամ էթմիլլէր:
Փաղաթ 'աղիլ պիր լահիլ գիքը օլտան
դըլը ճէլալէ հաղիգաթը սէօյլէմէյէ անը տա-
յաղ իլէ մէճպուր էթմէթի իւղէրինէ փորա
դաղանմաղ իշին շու հիլլէյէ միւլաճա'աթ
էթմիշ օլտըլընը դըլ իլքարը էլլէտի:

2. Ճահիլ հէմ տախի թէլլիլէ թահիլը օ-
լտան առէմէթ պու իտտուտա չօք տէֆ'ա
քէնաթի քէնաթիլլէրինի ալտաթըլար: Սմէրի-
գաթա պուլունան սիյալար քի պուլունան
թաղըրիւլէն 23 սէնէ էվլէլ էսիր իտտի'ա, պուլ-
լար չօք ճահիլ օլտալ, պէօյլէ պաթըլ շէյ-
լէրէ դօլայճա ինանըլար: Սնլէր հէրնէ դա-
թար իտտի'ա Գրիսթիյան իտէլէր տէ պիր չօք
իտտուտա Ս. Գրիսթիյան պուլունան աղաթ-
ալարը կիլի փուլիլէրէթաթ տիրլէր: Պու
պէնաթի կաղան պիլղաթ մէղըլէր սիյալարըն
ճէմ'իլլէթըլլէրինտէ պուլունաթաղ անլէրին իր-
լայարաղ, պալըրարաղ վէ սըլայաթաղ քէն-
աթի քէնաթիլլէրինի զիյատէսիլլէ թահիլը էթ-
միլլէրինի կէօրիւլէ տիր: Սնլէր պէօյլէ սը-
լալարտա վահի կէօրիւլէրար, կախօտ սէ-
մայա գաթիլմըլար կիլի կէօրիւլիւլէր իտէ
տէ, պու ճիւլլէ իլէ պէրապէր պուլունա պիր
միւճըլէ կօղ տըր: Պիլ չօք տէֆ'ա խայալէն
հալտա գալ'ալար կալարըղ, փէք էյի վէ
խօշ շէյլէր խայալ էտէրիլ, լալին պուլունաթըն
ճիւլլէրինի կալընըղ խայալ օլտըլընա 'աղ-
լմըղ պիլլէ շէնաթէթ էտէր: Փաղաթ կէճէ-
տէ ուլղուտա իքն լույտա կէօրիւլիւլիւլէ
շէյլէրի սահիլ գանն էտէրիլ, չիւնքի 'աղըլ-
մըղ ուլղուտա տըր: Պիլ ճէ թէլլիլէ թահիլը
օլտան առէմէթ իշին տախի հալ թամմ պէօյ-
լէ տիր: անլէր օլ տէրէճէ թահիլը օլտուլ-
լար քի 'աղըլարը ֆէհմ էտէմէղ պիր հալէ
կէլլը, շէօյլէ քի խայալէ կէօրիւլիւլէր շէյ-
լէրի հաղիգաթը հալ պէօյլէ տիր տէյիլ դա-
պուլ էտէրլէր: Սնլէր ալիլլէրին ալտաթմաղ
իսթէմէլլէր, ֆաղաթ քէնաթիլլէր ալտանմըլ
տըլար:

3. Ումուլմէն ալարաղ ճիւլլէ 'աղիլ Գրիս-
թիյանըն 'իլլիլաթընա միւճըլէ տէհիլ
չօլտան կէլմիշ տիր: Գրիսթիյան վէ լուլ-
լարըն պէլաթէթի Ս. Գրիսթիյան օլտըլըն իտ-
պաթ էթմէք իշին պիր վաղըթ միւճըլէլէր
իճրա օլտուլ իտի: Փաղաթ պու իտտուտա
ճիւլլէ 'աղիլ առէմէթի իլնա' էտէճէք տէ-
րէճէտէ իսպաթ օլտուլաթտան սոնիլա միւ-
ճիլլէլէ իսթիլմ վէրիլալ: Սահիլ տիր քի չիւ-
տիլլէտէք տախի միւճըլէ իճրա էտէ պիլլիլիլ
տէյիլ իտտի'ա էտէլլէր վար տըր: Փաղաթ
շու տախի սահիլ տիր քի 'իլ ու մէտէնիլլէ-
թին թէրաթիլլէլ պէօյլէ իտտի'ալարա ի-
նանանըլար կիւնտէն կիւնէ աղալմաթտա տըր-
լար: Միւճըլէ պալընտա պաղաղալար հէր
նէ տէ տէսէլէր պիլ հիլ օլմաղա շու իքի
շէյէ գանիլ օլմալ իլ. պիրինճի, Ս. Գրիսթիյան
սըլաթըլլէ իճրա էտէլլէ միւճըլէլէր Ս. Գրիսթիյան
լա'իլ օլմաղ կէրէք տիրլէր: Գրիսթիյան Մու-
գաթտէտէ վիքը օլտան միւճըլէլլէրին
ճիւլլէթի տէ 'ալի մաղաթիլլէրէ մէսնի կա'նի
ինանըլար պէլա վէ մէլաղաթտան դուրթար-
մաղ իշին հէմ տախի ինճիլ աղաճընըն դու-
րուտա մէս'էլլէլլէտէ կէօրիւլիւլիւ կիլի
միւլիլա տէրալէր էօյրէթմէք իշին իճրա օ-
լտանմըլ տըլար: Պու միւճըլէլլէր Գրիսթիյան
տա ինանա էտէլլէրէք «Թըլիլլէթ ինճիլ»
թէմիլլէ էտէլլէ քիլաթաթա զիքը օլտան

միւճըլէլլէրտէն նէ գաթաթ ֆէրըլի տիրլէր:
Իմաթ պա'ղը Գաթիլլէրլէրին հէմ տախի տի-
կէր պա'ղը լուհալանլարըն 'աղիլլէրին է-
տէլլէր վէ Գրիսթիյան խայալլէրին փարալարը
'ատա էթմիլլէր շէյլլէլլէ շէօյլէ վէ պէօյլէ
միւճըլէլլէր իճրա օլտանմըլ տէյիլ իտտի'ա
էթմիլլէրին միւճըլէլլէր օլ գաթաթ չօճուղա
վէ տիլանէճէ շէյլլէր տիր քի, պիրինհայէ 'իլ
ու հիլմէթէ մալիլ օլտան պիր Ս. Գրիսթիյան
կիլիլ շէյլլէրին իճրաթընա թէնէլլիլ էթմէ-
յէճէլլէրին էյի պիլլիլիլ: Օլ պիր իտտուտա շու
տըր, կա'նի Ս. Գրիսթիյան միւճըլէլլէր գուլլէթիլլէ
կալընըղ լա'իլ օլտան քիմէլլէրէ ինանա էտէր:
Շէօյլէ քի էյիլ խօղալին, թամմաթաթ, մաղ-
լուր կախօտ շէնիլաթ ը նէֆանիլլէ իլէ մէմ-
լա պիր առէմ միւճըլէ իճրաթըն իտտի'ա
էտէր իտէ, իտտի'աթըն սախթէ օլտըլը տ-
լըլաթը: վէ պէօյլէ սըլաթա մէս'էլլէլլէ թէֆ-
թիլ էթմէյէ պիլլէ հաճէթ կօղ տըր: Ս. Գրիսթիյան
շէրիլլէրէ պէօյլէ պիր գուլլէթ վէրմէլ:

«Իման իլէ օլտան տու'ա խաթաթաթ գուր-
թարըր» տէյիլ օլտան վա'տ չիմաթ տախի մէլ-
լիլ իճրաթա դօնուլուր տէյիլ ինանան տալի
առէմէթ վար տըր, վէ անլէրին իլլիլաթտըն-
ճա ֆէնն ի թըլաթա չիֆաթաթ օլմաթը
միւճըլլէր օլմայան խաթաթաթ պու կօլտա շի-
ֆա պուլմուշ տըլար: վէ պա'ղը սաթըլ վէ
տօղրու օլտան առէմէթ լուլլէլլէրին էօրնէլլէ-
նէ իմիլաթըն լաղալըն իտտի'ա խաթաթաթ
կաղ իլէ մէս' էտէլլէր, վէ կէրէք տու'ա է-
տէն վէ կէրէք տու'աթ մատտէ օլտան խաթ-
թէ քեաթիլ իմանա մալիլ իտէլլէր խաթաթ
չիֆա պուլաճաթ տէյիլ ինանըլար: էյիլ
հալը հաղըրտա միւճըլէ իճրա օլտանմաթա
իտէ անլէր պու ճիւլ միւճըլէլլէրտէն տիր-
լէր: Շիֆա պուլմաթ իշին 'աղիլ մահէլլէրէ
կիլմէք պիլապիլլէրին նաֆիլլէ տիր: Գի-
թաթ Մուգաթտէթին պիր մահալլինտէ պիլ-
լէ «Ս. Գրիլ մահալլէրէ կիլմ, վէ չիֆա պուլա-
ճաթըն» տէյիլ պիր կէօնէ էմը կօղ տըր:
Ելը իւղէրինտէ պու մահաթա 'աղիլ պիր
մահալ կօղ տըր: Հէյլէլ խարաթ օլմուշ տըր,
վէ Փալլուս լուլլէրն սէօլլիլէ կէօրէ Գրիս-
թիյանըն ճէսէթի Ս. Գրիսթիյան հէյլէլլէր տիր: Շիմ-
աթ տախի պուլունան պիլն սէնէ աղաթմ կա-
չայան Գրիսթիյանը գաթաթ Գրիսթիյան
առէմէթ վար տըր: պէօյլէ օլտըլը հալ-
տէ, էլան հայաթտա օլտան Գրիսթիյանը
լըն կէլաթիլլէր մահալ նէ սէպէպտէն գա-
թաթ Գրիսթիյանը կէլաթիլլէր մահալ
գաթաթ 'աղիլ տալըմաթ: Պուլունան մա-
տա պու 'սարտա Ս. Գրիսթիյան ինանըն
ճէլաթէն խաթաթ միւճըլէ իլէ կա'նի պիր-
տէն պիր չիֆաթաթ դըլաճաթընա ինանմա-
լըլ: Տու'աթ ճէլաթ օլտաթ խաթաթըն չի-
ֆաթաթ օլմաթը միւճըլին օլտա իտի անըն պիլ-
լէ հաղաթըլտա խայըլ օլտաթ չիլալիլլէ
օլտաթ իտի, չիւնքի պիր խաթաթըն չիֆա
պուլմաթ մը կօղտա վէֆաթ էթմէթի հաղ-
ղընտա խայըլ օլտըլըն պիլ հիլքմ էտէ-
մէլլէլ: Պուլունան մա'տա շուտա տախի ինա-
նըլըլ քի էյիլ Ս. Գրիսթիյան միւճըլէ իճրա է-
տէր իտէ անը ճիւլլէլլէրն անլալաճաղը պիր
սուրէթտէ իճրա էտէճէք տիր: Պուլունլէ պէ-
րապէր պիր չօք էյիլ առէմէթ պուլունաթը
էլլէլլէ թէֆթիլ էթմիլլէրն սոնիլա կալըն
վաղըթտա միւճըլէ իլէ պիր առէմէթ չի-
ֆաթաթ օլմաթըլընա գանիլ օլմուշաթ տըր:

4. Էօլմէք իւղրէ օլտան պա'ղը Գրիսթիյան-
լարը ճէսաթէթիլլէրտիրմէք, վէ անլէրին միւլ-
լէլա օլտըլարը էլլէմ ու իշքէնէլլէրտէն տօ-
լայը թէլլէլլէ էթմէք իշին Ս. Գրիսթիյան
անլէրէ էօլլէմ սա'աթընտա իտտուտա շէյլլէր
պէյան էթմիլլէրն ինանըլըլ քի պու լուլ-

ստուսաւ զայն և ուղղեալ արտա պահել չէլէր
հաղարդ : Պու պէնսի և աղանքն վաղիտանի
տախի Եօմէք իւղրէ իւրէն պու կիսի պիւր
իւրամա մալիք օլմուշ տըր : Եյէր մուս-
պիւրմիւզ վէֆաթընը հիւքայէ Եթալի
զաթըն հալիմ վէ հապիդի պիւր Բրիս-
թիյան օլաղընը պէյան Եթմիշ օլաւ ի-
տի, վէ տախի պու ատէմ իւրէն րահաթ պիւր
հալաւ վէ 'աղլը պաշնտա պիւղղաթ քէն-
տիսի սէմալի չէլէր կէօրմիւշ տէյիւ
հաղըն օլաւ իտի, սէօլէտիլ չէլէր տօղրու
օղապիլիւր աէյիւ տիւ չիւնիւր իտիք : Փաղաթ
մուսալիւր ի մուսալիւնիս պէյանաթը քիւ-
լիյէն ֆէրգիլ տիւ :

ՍՍՄՈՒԿԼ ՃՈՆՍ

Աթիաէքի պէնս Բրիտիշ Առիւթնի նամ զա-
ղէթատան իսթիսընա օլունըն օլուն, Սա-
մուէլ Ճօնս նամ չօլանըն ատապ ու ախաղը
խուսուսընտա մալուսաթ վէրիյօր Միւսալիւն
չօլան Մէմալիք ի Միւսթիւնիս ի Սմէրիդա-
նըն ճիւնէթ ի ճէնուպիւնիստէ վաղ վէրմէք-
տէ, վէ օրատա չօլ կիւղէլ իւ կէօրմէքտէ
տիւ :

«Մր. Սամուէլ Ճօնս մէնֆա'աթ ը չախի-
յէտէն տօլայը չալընաղ իւրէն մահալ ինթի-
խաղ Էալիյօր տէյիւ հիւ պիւր վէճիլէ թաղալի
օլունտաղ : Միւսալիւն Նաշիլիտէ քէմալ ը
մուսաֆիֆաղիլիլէ ինթիպաշ ը րուհանի ի-
չիւն զայրէթ Եթմիլի Էնտառէ պիւր չէհոտէ
անըն րուհանի մէճիլիլէ քիւլաւ Եթմիլի ի-
չիւն անը տա'վէթ Եյէմէք իւղրէ Էանընա
պիւր դօմիսիս կէլալ : Միւսալիւն դօմիսիս
իսթիպալէն «Սիւղալի պիւր չէյ թալէլ Էտէրիմ.
պոնա նէ գատար փարա վէրմէյէ թէմ'հիւտ
Էտէրիլի, պաշա պիւր Էէրէ կիւղէլ օլուն
իւէմ, պանա 1,000 թալէր վէրմէքտէ» տէ-
տի : Մէլքիւր դօմիսիս Պիլ սէյին մէսարի-
ֆիլտէն զիյատէ պիւր չէյ վէրմէյէ թէմ'հիւտ
Էտէմէյիլ : Եյիլիլալէն կէլէնի Էալիմաղա չա-
լընըն : Լաքին ֆաղիլ իւ տէյիւնէ, Մր.
Ճօնս տէմիւր թէպէսալիմ Էտէրէք կէլի-
լիմ տէյիւ ճէվաղ վէրմիւշ տիւ : Միւսալիւն
Նաշիլիտէ չալընաղը, վէ ինթիպաշ ը րու-
հանի թէրաղիլ Եթմիլի Էնտառէ պիւր զաթ
միւսալիւնիս չէհի ի մէլքիւրալէ իւրա Եթմիւշ
օլունը իւէ միւքիւրաթէն Էթմէտէն պէրի-
տէն 1,300 թալէր թօլիյալը վա'իլի միւ-
սալիւնիս հէալիլ օլմաղ իւղրէ թաղալիմ Եթ-
տի : Մր. Ճօնս մէպաղ ը մէպաղը գատու-
Էալիլ իւրտէն 200 թալէր ալարաղ րուսու-
րըն կէրի վէրիլ չէօլէ սէօլէտի : «Պու
աղէլի սաղլայընը, Էաղընարտա թէվալէյէ
կէլէն րուսաղաղալը վէ միւսալիլալի ախա
ու ի'թալընը թէրք Եյէյէն մէյիսանճիլէր
պաշա իւ պուլունճալէտէք կէրէք քէնտի-
լէրի վէ կէրէք ֆաթիլալարը սէֆիլ օլմա-
մալարը իւրէն պու փարալը սնլէրէ վէրիլիլ
աէտի :

«Շէհր ի մէլքիւր Էալիլի քէնտի արալա-
րընա չալընալ վէ մուսալիլալի ը աղիլիլ-
լի իւրի կէթիլէն պու զաթա թաղալիլ ի
թէլէքըն Եթմիւշ իւրէն քէնտիլիս պիւր
իւանէ վէրիլ, իսնէյի տալիլ փէք կիւղէլ
թէֆիլի Էալիլ Եյէր Ելիլի սնլէրիս արա-
սընա նաղ Էտէճէք օլուն իտէ, Ելիլի մէ-
սարիֆիլիլ թէվալիլ Եթմիւշ իւրէն չալընա-
ճաղարըն պէյան Եթմիլիլ : Պաղաթ միւ-
սալիւնիս պու ի մուսալիլալի կէօս-
թէրմէտի :

«Միւսալիլիս զէվէտի քէնտիլի Էալիլի
Էալիլաղ իւրէն ճէմալ թաղալիլ րուսալիլ
զէլ սիյան իսթիլէն պիւր րուսալ վէրիլ-

տիլալ, Մր. Ճօնս քէմալ ը նէպալէթ ը ա-
նը տալիլ գատու Եթմիլիլ, 'Չարարը Էօլ,
զէվէթիլ պէօլէ կիւղէլ Էալիլի կիւղէլ տա-
լի օլուն' տէտի :

Վաղընա պէօլէ պիւր գալը ը 'ալիճէնալ
մալիլ օլան պիւր զաթ պիւր չէհիլ հարաքէթ ի
րուսալիլիլ կէթիլիլիլ չօլ թէմ'ճիւլ
օլունտալար տըր : Կիւնտէ իւր տէֆ'ա միւ-
սալիլիլիլ Էթմիլիլիլ իւրէն 6,000 քիւլ թօլ-
լունտալար տըր : Չօլ քիւնէլէր Էօլէտէն
ոսնիլալ կէլիլ սնը պէլէմէքտէ տիւլէր :

ՊԻՐՄԱՆԻԱ ՎԷ ՄՈՒՍՄԻՏԻԵՐ
(ՄԿՐՍՍԱՆԵՐ)

Աթիաէքի մէմուշ պէնս Ամբիգատա թալ'
օլունտա իւրէթիլ զաղէթատան իսթիսըն
օլունըն տըր : Մուսալիլալ պիւրտէրէրիլ Սա-
նըն ճէնուպ ը չարք ճիւնէթիլ իւրէն Ալա-
թաղալիլ տա'վէթ ի աղիլիլիլ օլունըն, ֆա-
ղաթ Ասիանըն ճէնուպ ը զարգ ճիւնէթիլ
Էալիլ թիւքիստա չալընաղ իւրէն տա'վէթ ի
միւսալիլիլ օլունընը զան Էտէրիլ :

Պիւրմալիս հիւքմալը թէպօնըն թալիլըն-
տան աշաղը ալընտալիլ Էէնի վէ իւսիլ-
ալիլ պիւր մէմէքտէ չալընալ տըր քի պու-
րատա չալընաղ իւրէն Մուսալիլալիլ հիւլի-
քէտ օլուն Մուսալիլալ քիլիլիլիլ լաղըմ
կէլէն աղէլիլ վէրմէյէ հաղը օլունաղարը
մէ'մուլ տըր : Ինճիլ թէպօն Եթմիւշ իւրէն
տոտէմէր օլունալ պուլունուպ պիւր ան Էլ-
վէ օրալա կէօնտէրիլիլիլ արղու օլունա-
ճաղ պիւր չէյ տիւ :

Պունտան պիւր գալ սէնէ մուսալիլալ Չիւ-
հուսուսընտա վաղիլ Պիւսալիլալ պիւր միսի-
նէր մէքքէլի քիւլալընա զայրէթ օլունըն
իւէ տէ, ֆաղաթ աշալ ը փօլիլիլ իւրա
մաղաթէ մանիլ օլուն իւրալիլ պիւր իւր-
պիլիլալ մաղաթիլ մահիլ Եթմիլի տիւ : Շէհր ի
մէլքիւր միսիլիլիլիլ իւրէր իւրէն մուսիլիլ
պիւր մէքքէլ օլուն Էալընը չիմալ ի Պիւրմա-
նիլալալ վաղիլ Շանղ վէ Բաղալիլ վէ սալիլ գա-
պիլիլիլ իւրէն տէյիլ, անճաղ Չիւրիս ճէնու-
պ իւրալիլիլիլ վաղիլ Էյալիլիլ Էալիլ Էալիլ
ի թիւքիլիլ իւրիլ կէլէն Չիւ թիւճալը իւրէն
տալիլ մուսիլիլ տիւ : Չիւրիս պու պրալընա
միւսալիլիլ Եթմիւշ իւրէն Էն միւսալիլալ թա-
լիլ Չիւ սէվալիլիլիլ ուղուն Էթմիլիլ
թէրքիլ Իրալալալ վէ Պիւրմալիլալ թալիլիլ-
լէ կիլիլիլ տահա Էլիլա տըր :

Մուսալիլալ չիմալ ի Պիւրմալիլալ չա-
լընաղ իւրէն կիւղէլ թէտալիլիլիլ վալ տըր :
Անլէրիս պունտան Էլիլ իւրիլիլիլիլ
թալիլ ը իտալիլիլիլ պուլունտան Պիւրմա-
նիլալալ իւրէր ֆիլիլիլալ միւսալիլ օլուն
տըր : Պալիլ, Բանիլ, Թունիլ, Շէթի-
հէտա վէ ֆրօմ նամ մահալիլ Բրիսթիլան-
լընը մէքքէլի տիւլէր : Պու մահալիլալ
օլան քիլիլիլ, մէքթալիլ վէ չիւքթիլէր
Էթմիլիլիլ Էէրիլ Բրիսթիլալ թաղալիլ
տան գալընալալ տըրալ : Պիւրիլիլ վիւթ-
իւրէրիլիլ զայրէթիլ Բրիսթիլան օլունալ
տըր : Պունալ Էալընը քէնտի իսթիլալ
իւրէն տէյիլ, անճաղ հիւլիլիլիլ պուլուն-
տան փուլիլիլիլ իսթիլալ իւրէն տա-
լիլ զիյատէրիլ արղուքէլ օլունալարը կիւղի,
պունտան Էլիլ թէպօնըն թալիլ ը հիւքի-
մէթիլիլ պուլունտան Պիւրմալիլալ տալիլ
Բրիսթիլալ իսթիլալ Եթմիւշ սէվալալըն-
տա տըրալ : Պիւր չօլ Էէրիլ վա'իլիլ Ման-
տալ վէ Պիւսալ, վէ սա'լիլ պունալար միւ-
սալիլ մէքքէլի մահալիլ Սմէրիլալ մի-
սիլիլիլիլ իւ պէրալիլ կէօնտէրիլիլ հա-
ղըն տըրալ : Փաղաթ պունտա քիւլիլ պիւր
միւքթիլալ վալ տըր : Պու միւքթիլալ տա-

լիլ փարա պունալալ տըր : Եյէր Պիւրմա-
նիլալ ի 'իւլիլիլ իսթիլալ պիւր թաղըմ միւ-
քիլիլիլ, միսիլալ ալիլալ ը մէպալիլիլ
կիւրիլիլ, վէ Էալիլիլ տալալ ու ալի-
լաղընտան, վէ մէմէքթիլ հալալ ի իւրիլիլ
տէն, վէ միւսալիլ միսիլիլիլ թէտալիլ
Էյէմէքտէն 'իւլալիլ օլուն օլաւ իտի,
Մուսալիլալ քիլիլիլիլ մուսալիլալ ը ի-
լալիլիլիլ իւ Էօլ կէօնտէրիլիլ պէլէմէք
իւրէն հիւս Եթմիլիլիլ տօղրու օլուն օլա պի-
լիլ : Պաղաթ չիմալ պու կիւղի միւքթիլալ
օլունալ հիւ միւսալիլալ օլունտան գալըն-
ընըն օլուն, անճաղ իւ իւրէն լաղըմ կէլէն
մէսարիլիլ թէտիլիլ Եթմիւշ պաղընտա աղ-
չէյ լուղըմ կէօրիլիլիլ տիւ : Իմալ Մու-
'ամիլալ քիլիլիլիլ պու իսթիլալ օլան
մէ'մուլիլիլիլ քիլիլիլ իւրէրիլիլ պաղա-
պիլիլիլ : Պիւրմալիլիլ, Եյէր մէ'մէլ պու
փուլիլիլիլ իւրիլիլ իւրիլիլ քէմալ ը
սիւրալիլ ճէլալ վէ տա'վէթ Էյէմէքտէն 'ի-
պալիլ իտէ, վէ պու տա անճաղ աղչէյ վա-
պէթէ պիւր իսթիլալ իտէ, աղչէ վէրմէք իս-
թիլիլ զմիլիլիլ : Պիւրմալիլիլ իւրիլիլ իսթի-
լընա կէլիլիլ իւրէն Սմէրիլալ Մուսալ-
միլալ իսթիլալալ նամ չիւքթիլիլիլ տէք քէա-
լիլալիլիլ հիւսն իսթիլալ պիւր մէպալ
վէրմէք իսթիլիլիլիլիլ :

Բրիսթիլալ Սալիլիլ ճիւնէթ ի ճէնուպի-
լիլալալ ֆէվալիլալ Էէմիլիլիլ հա'իլալ իւր :
Սիւս ֆրէպիլիլիլ ի Մուսալիլիլիլ
Էէթիլիլ իւրիլ իւրիլիլ օ տէրէճէ արղու իւր.
գալալ Էթմիլիլ տիւ քի, Էալըն վաղըթ-
լարտա փէք պէօլիլ մուսալիլալ իւրիլ
կէլէլիլ մէ'մուլ տըր : Պիւրմալիլալ ի 'իւլալ
տալիլ չիմալ իւրիլ իւրէն հալըն տըր :

Եյէր Բիլիլ ի Մէսիլիլ Էլալ օլան ֆուր-
ալիլալ իսթիլալ Էտէճէք օլուն իտէ, 1900
սէնէթ Սալիլիլ ճէնուպ ը չարք գրի'ալըն-
տա պունտան ալիլալ իւրիլ իւրիլ ի-
չիւն միւքթիլ պիւր թալիլալ պաղալալըն-
տա չիւպիլ Էօլ տըր :

ԻԹԻԼԱՍ ԻԶԻԻՆ ԿԻԻԶԷԼ ՊԻՐ ԲԷԼԱՄ

Էաղընարտա Ամբիգատա Ժողովալիլալ իւր սէր-
պէթ Մուսալիլիլիլ (աղալ Միւսալիլալ) արալըն-
տա իսթիլալ իւրիլ միւսալիլալ վուգուլ պուն-
տա տըր : Ամբիգատա Մուսալիլիլալ սա'լիլ Բրիսթիլալ
մէլիլիլիլ Էալիլ ֆրէպալըն իւր Ալա ի րաղա-
նիլ իւրիլ Էթմիլիլիլ իսթիլալ Էտէրէք իւրիլ իսթի-
լալալ իսթիլալալ ֆէվալ Միւսալ թաղիլիլալ
զաղէթալ չէօլէ պաշա Էալիլ :

«Ժողովալիլալ իւր Սէրպէթ Մուսալիլալ-
լիլ իւրիլ իսթիլալ Էտէմէլիլ : Սէրպէթ
Մուսալիլալ զաթա Էտէրէք Էալիլ սուլա
տալարալալ վաթիլիլ Էտէրէք, պունտան
նէ' չըգար, անլիլիլ Էօլ վաթիլիլ Եթմիւ-
լիլիլալ պանա նէ' զարալ կէլիլ : Խալը,
հիւ պիւր վէճիլ զարալ կէլիլ : Եյէր անլիլիլ
պէօլ իսթիլ կէօրիլիլ իտէ, պէն պունտան
տօլայըն իւրիլ Էտէրիլ Էտէրիլ. պէն անլի-
լիլ պու սալալ զալիլիլ, վէ քէնտի մէպ-
տէլիլիլ զալիլիլ սալըն օլունալարը կէօ-
րէրէք մէպուր օլունըն : Պէն անլիլ իւր պէ-
րալիլ Բրիսթիլալ սուլալալալ օլունալ-
մալըն իւր իւրիլ, օլունալալիլ իւր : Պիւր
պիւր պիւրիլիլ սէվմէլ միլիլ, վէ Էթիլիլ-
միլիլ մուսալիլիլ 'աղընա պիւրիլալ
սու'ա Էտիլ չալընալալ իւր : Եյէր պէօլ
Էալիլալալալ օլունալ քէնտի քէնտի մէ ու-
թանալալ իսթիլ :

Պէն չօճուլարըն վաթիլիլ Եթմիլ իսթի-
լիլ, Էալիլալ սէրպէթ Մուսալիլալ իսթի-
լիլ Էտիլ թէմիլիլ Եթմիլիլ իւրիլ Էլ-
լալալըն իւրիլ ի սէպալիլիլ Սլալալ
Էալիլ վէ Էալիլ Էյէմէք արղու Էտէրիլ :

Թէ՛հէ՛մմիւ՛ էթմիշէր Իքէն, Միւօ Օպրէնօլիշ աշաղա դարպարագ, «Իշթէ պէն, մուհարէպէ պուշլոյաճագ» տէտի: Մուհարէպէ 1829 ա դատար տէվլամ էթմիշէն սօնկրտ Սըրպիա- նըն միլլէթ մէճլիսի Միւօ Փրէնս իլան էթմիշէր: Վէ 1830 տա Պաղը 'ալի տալի անըն մէ՛մուրիյէթինի թատաղ պիլլէ Փրէնս- սին մէ՛մուրիյէթինին էվրատտան էվլատտ տէվամէնա րաղի օլտու: Յաղաթ էհալի Մի- ւօնըն հիւքիւմէթ ի դալիմանէսին տալանա- մայարագ, 1839 տա անը մէ՛մուրիյէթինտէն 'աղլ էտէրէք, հիւքիւմէթի օղլու Միւննա թէպլիմ էթմիշէր: Լաքին Միւննա 'աղ պիլլ միւտտէթ սօնկրտ վէֆաթ էթմի: պէօյլէճէ քիւշիւք պիլլատէրի Միւննա անըն Կէրիէ կէշտի: Ֆաղաթ Սըրպիալըլար 1842 տէ Մի- խաշլի տալի մէմուրիյէթինտէն 'աղլ իլէ ա- նը մէմէքէթտէն թարտ էթմիշէր: Պա՛տէ- հու Սըրպիշինա Կա՛նի Սըրպիա միլլէթ մէճ- լիսի Գարա Եօրկէվիլին օղլու Ալէքսանտըր Փրէնս ինթիխաղ էլլէտի: Ալէքսանտըր 17 սէնէ Սըրպիա իւզէրինէ հիւքիւմէթ սիւր- աիւքտէն սօնկրտ օ տալի թալիթէնտան էն- տիլլիսի: պու միւտտէթտէ Փրէնս Միւօ Բուհանիանըն Պուքրէշ չէհրինտէ իզամէթ էթմիշէրտէ խտի: Սըրպիա էհալիսի կէօլլէրինի Միւօնա տէօնտէրիլէր: պէօյլէճէ մուսինի Գը- րէնս Միւօն Կինէ էսքի մէ՛մուրիյէթինէ տա՛լէթ օլտուտու: Յաղաթ Կալընը պիլլ սէնէ հիւ- քիւմէթ սիւրաիւքտէն սօնկրտ վէֆաթ էթ- մէքէ թալիթ օղլու Միւննալէ պըրագտը: չէօյլէք Միւննալ տալի Իքիւնի տէֆա՛ օլա- րագ 1860 տա Սըրպիանըն Փրէնսի իլան օ- լտուտը:

Միւննալ քէնտի տիյարընտան մէնֆի էտիլ- տիլի միւտտէթտէ էվրօիայը զիյարէթ էթ- միշ օլտըրընտան Իքիւնի տէֆա՛ մէ՛մուրիյէ- թէ կէշտիյինտէ էվրօիանըն նէգաքէթ ու մէտէնիյէթինի հիւքիւմէթ տա՛լիլինտէ վէ մէմէքէթէ իտիալ էթմէք իսթէտի իսէ տէ, միւննալէն 1868 տէ գաթլ էտիլտի: Յա- զաթ Միւննալ կիսի 'ալիմ՝ վէ թէճրիպէքտար պիլլ հիւքիւմտարըն վէֆաթ Սըրպիա իշիւն պէօյլէք պիլլ զայթ իտի: Պուհանս սօնկ- րա հիւքիւմէթ նիլլաթ իւզրէ չիմտի Սըր- պիայը իտարէ էտէն Գրալ Միւննա ինթիզալ էլլէտի:

Գրալ Միւննա Էֆրայիմ Օպրէնօլիշին թօր- նու օլտու, օն տէօրթ Կաշընտա Իքէն Սըր- պիա հիւքիւմէթինին պաշընա կէշտի: Միւ- շարիլէն 1834 Օգոստ. 10 տա Եասալտէ տօղ- տու, վալիտէսի տալի Մօլտալիալը իտի: Փրէնս Միւննալ Միւննա ճան էվլատտ տէվի- զապուլ էտիլ թա՛լիմ ու թէտրիս իշիւն ա- նը 1864 տէ փարիսէ կէօնտէրտի: Յաղաթ 1868 տէ Փրէնս Միւննալին գաթլ օլտուտալ իւզէրինէ Միւննա մէքէթպի պըրագարագ 'ա- ճէլէ իլէ Սըրպիայա տէօնտիւ, վէ տանտ սինն ի պուլուղա վասըլ օլմուշ օլմատըրըն- տան պիլլ վասի մէճլիսի նէգաքէթի թա՛ն- տընտա Փրէնս ինթիխաղ օլտուտու: Վէ օն սէքիլ սիննինէ պալիլ օլտըրագ 1872 Օգոս. 22 տէ Պէլլիսալըն ուլու քիլիսէսինտէ րէսմի տուրէթտէ թաճ կիլտի: Վէ 1876 տա Գարա Տօղլըրը իլէ միւթթէֆիլէն Թիւրքիա 'ա- լէնիլինտէ իլանը հարալ էտէրէք Սըրպիա զը- րալը իլանլանըն ալտը իսէ տէ, հէման օլ սէնէ Հօկտ. 3 Ատէ ֆէնա պիլլ սուրէթտէ Ա- լէքսինալտա մալլուպ օլտու: Պա՛տէհու պիլլ սուրէ իշիլլանտը, Ֆաղաթ պիլլ սէնէ սօնկ- րա Սըրպիա Բուհանըն թահրիլլէ կիլիսէ Թիւրքիա հուտուտըն կէշտի, վէ նիհայէթ 1878 տէ Պէրլին ահմանմէսի Սըրպիանըն իս- թիլլալիյէթինի թատաղ էտէրէք հուտուտ-

լարընը թա՛նին էլլէտի: Պէօյլէճէ 1883 Մարտ 6 տա Իքիւնի տէֆա՛ օլտարագ Սըրպիա աղատ պիլլ գրալիյէթ տէվիլ իլան օլտուտու:

Ս. Ի. Բ. Ե. Ն. Է. Վ. Ի. Է.

ՍՈՒՆՍՄԱՐԻՍ ԹԱՅԵՆՊ ՊԵՅ, Շիմտի փարիստէ Յը- րաննա ճիւմհուրիյէթի նաղարընտա մաղհարը ինթիլլամ օլան զաթ Թուհուս էմիրինին վէ- լի ի 'անտը Մուհամմէտ Թայիլպ պէյտիլ: Միւշարիլէն փարիսէ կիլիստէն՝ պէրու ֆէվլէլ 'ատէ հիւքիւմէթ ու իւզէթէն 'ալ օլ- մուշ տըր: Թօնգին իսթիլլարագ իշիւն մէճ- լիսի մէպուսանտա ճէրէնա էտէն միւպա- հասէլէրի, վէ միւնթէնա ի շարդտա պուլու- նան մէմալիլըն աշիլլինտէ միւթէալլիլ իրատ օլտուտան պէլիլ 'սուրթլարը իսթիլլամ՝ իշիւն տա՛լէթ օլտուտըն տըր: Միւր ի միւշարիլէն րէ՛լիսի ճիւմհուրըն ինթիլլապ օլտուտալը մէճլիստէ էն միւթէնա՛ պիլլ մէվլիլտէ տու- րարագ կէշէն դէկտեմբեր 28 տէ վուդու՛ պու- լան մէշուր մանդալէի թէմաշա էլլէմիշ տիլ: պա՛տէհու միւշարիլէն յուսի. Ատէ Մ. Կրէվինին թէպրիլէն կիլիլ, վէ քէմալը իլաղ ու ինթիլլամէլ գուպուլ օլտուտըն տըր: Մ. Կրէվի միւշարիլէն իսթէտիլլի գատար Յրաննալտա իզամէթէլ սէյր ու թէնէզլիւհ- լէրտէ պուլուսմանըն թալիյէ էթմիշ տիլ:

ՆԻԳԱՐԱԳԱՆՍ ԱՅՅԱ ԷՍԵՐԼԵՐԻ, Նիգարապուլտէ տիյա- րընտա Մանուկուէ կէօլիլինտէ գուրպինտէ վաղը՝ պիլլ թաշ օճաղընտա դալալար իւզէրին- տէ ինսան ալաղը էսէրլէրի կէօրիւմիւշ իտի- յինտէ տա՛լի կէշէն սէնէ չուշու՛ պուլան պիլլ թէվալթուր իլիլ թալապաթ իւլ արղ թալէ- պէսինին տիլգաթընը ճէլպ էթմիշ իտի: Պու էսէրլէրին Կէրին սաթիլընտան տէօրթ մէթրօ տէրինտէ պուլուտըն անլէրին իւզէրինտէ օն պիլլ թալապա թաշ պուլուսմանը մէմէլէնին էնէմիլլէթինի արթըրմըն տըր: Պու էմարէ- լէրտէն ինսան ճիւսինին չիմտիլտէք դանն օ- լտուտընտան փէք էսքի օլտըլը իսթին- թաճ էտիլթէքտէ տիլ: Լօ իսթինտէ Ալիթ- րալիալը պիլլ սաղըրտալ մէքըիւր ալաղ է- սէրլէրինի հալիլ օլան օն իքի վարչա թաշ լիլլալարըն էլէ կէշիլէրէք անլէրի վիէննա նիւմուսէլանտէսին հէտիլէ էթմիշ տիլ: Պու թալարըն հէր պիլլի պիլլ միւրէպալա՛ մէթ- րօնըն տէօրթտէ իւշ փայը գատար տըր:

Էվրօիանըն էլիլ իլիլ թալապաթը ար- զը պու թալարը թէֆթիլ ու մու՛ալէնէ է- տէպիլլիլլէր: Այաղ Կէրլէրի թալար իւզէրին- տէ 8—10 սանթիմէթրօ տէրին էսէրլէր պը- րագմըն տըրլար: Այաղ Կէրլէրինի հալիլ օ- լան թալար Կանար տաղարտան հասըլ օ- լան պիլլ նէվ՝ սիւնկէր թալարը տըրլար, վէ անլէրին իւզէրինտէն ալընը պիլլա իշիւն իսթիլլալ օլտուտան թալարըն ճիւմէսի տէ Կանար տաղարտան հասըլ օլան մատալէր- տէն օլտալ պիլլալիլլէն պիլլէշէրէք պիլլ ճիւս սէրթ դալա հալինտէ կէլիլ տիլլէր: Էսէրլէր փէք պէլլի տիլլէր: Անլէրտէն պիլլինն չօ- ճուղ ալաղընը իւզէրի օլտըլը կիլիլ տիլլէր իքիլ տէ իքի ֆէրպլի տտէմէրին ալաղ իւզ- լէրի օլտըլը աշիլլէր տըր: Բիվալիլթէ կէօ- րէ պու թալարըն իւզէրինտէ օլտարագ դալա- տա օլան թաշ վարչալարընտա փէք աշիլլէր պիլլ սուրէթտէ Կալիլալ էսէրլէրի տալի վար իլիլ: Ֆաղաթ չի ֆալիտէ քի վիէննայա կէօնտէրիլէն վարչալար արտալընտա պու սօն զիլլ օլտուտալարտան պիլլ նիւմուսէ Կօղ տըր: Յաղաթ պու էսէրլէր իւզէրինտէ թէրաքըլմ էտէն թաշ Կըղընթըլարը Կանար տաղարտան տէֆաթիլէ հասըլ օլան մատալէրտէն իլա- րէթ օլտըլարընտան, պու էմարէլէրէ պա-

դարագ ինսանըն իալաղ օլտուտալըն թա- րիլիլ՝ ումուսէն դանն օլտուտաղընտան փէք էսքի տիլ, տէյէմէլիլ:

ԱՏԵՄ ՆԻՊԻՆՆ ՈՒՉԱՄԱՐ, Բէստամլար մէլէքէրի ին- սան հէյ՝ էթիլտէօլարագ քիւշիւք դանալարըն ուշալօրլար կիլիլ թէրալիլ էթմէքտէ տիլլէր: վաղը՛ն անլէր պու Կօլտա կիւզէլ րէսմիլ Կա- վա պիլլիլլէր, Ֆաղաթ չու գատարըն ալաղ տըր քի պէօյլէ թալիլլէր ուսուլը իլիլլիյէն մու- զալիլ տիլ: Տօղուղ օղլա աղըրըլը հալա- տա դանալար իւզէրինտէ կէօթիւրմէք ի- չիւն պիլլ պարիլլը գուլիլթի լաղըմ տըր: Իսթի Կալընը 33 օղլա աղըրըլընտա օլան քիւշիւք պիլլ դատըն հալալտա կէօթիւրմէք իշիւն տէօրթ պարիլլը գուլիլթի օլան պիլլ մաքինա լաղըմ տըր: Պուհընլէ պէրապէր պու գատար գուլիլթի օլտա տա պիլլ դատը- նըն ճէնէտինի հալալտա թուլթա պիլլմէք իշիւն լաղըմ օլան դանալար դալէթ պէօյլէք օլ- մալը տըրլար: Յուրթուտա մաթիլի իսթիլլէ Կալ օլտուտալ ուղալ տէնիլլէրտէ պուլու- նան գուշար փէք պէօյլէք կէօրիւնիւրլէր իսէ տէ, անլէր Էօլալիլլիլալ թիլլէրի Կօ- լտուտըլտա ճէնէտիլլէրի դանալա գուշուրըն ճէնէտինտէն փէք ալ պէօյլէք օլտըլը միւ- շահատէ օլտուտը: Էն զիյատէ ուշա պիլլէն գուշարըն ճիւմէսի տալի պէօյլէ տիլլէր: Հիսալ օլտուտը քի ստէմ ուշա պիլլմէք ի- չիւն 'ալ Կանէվիլլէ մալիլ օլտըլը գուլիլթիլլի օթուղ միլլինտէ մալիլ օլտալ, վէ քէնտի քէն- տինի սաթին վէ տուրդուս պիլլ հալալա թէպլիլ էթմէք կէրէք տիլ: Բիւզիկարըն պա՛զէն սա՛լթտա Կիլմի միլ Կօլ ալտըլը տէր իսթըր էտիլտիլլէր ինսան էն աղըր ու- շան գուշ իլէ րէզապէթէ չըղընալալտա էվ- վէլ 'նէ տէրէճէ գուլիլթի մալիլ օլտալ կէ- րէք իտիլլ գուշալա իսթիլլալ էտիլլէ պիլլիլ: Պու ճիւմէլ իլէ պէրապէր հալա Կօլուլը- զընը կալ վասըլթալլէ տէլիլ աննաղ դա- նալ վասըլթալլէ իքմալ էտիլլէճէլլինտէ տա՛լիլ 'ալիլլէր դանի՛ օլմուշ տըրլար: Յաղաթ պու խուսուսըն մէվլիլ ի իճրալա գօնուլա պիլ- մէսի իշիւն դալէթ գուլիլթիլլի պիլլ մաքինա, վէ պուհանս մա՛տա գուշարըն թիլլ վէ դա- նալարընը Կէրլին թուլթա պիլլէն պիլլ 'ալէ- թիլլ իճատը իճալ էտէր:

ԹՈՒՋ ՏԵՐԼԵՐԻ ՊՕՋԱՐ, Նիւ Եօրգտա տիլլիլ չիւ- քէթիլլին պիլլ սօն մէճլիլլինտէ Տօղ. փարմիլ Պրատն չէօյլէ սէօյլէմիշ տիլ:

ԱՄԻ Թուլըն չօղ զիյատէ իսթիլլալը տիլ- լէրին չիւրիւմէսինտէ պալընա սէպէպէրտէն պիլլ օլտըլըն տէյէպիլլիլլիլ: Եաղընարտա Սանտուիլ առալարընըն աշիլլընա տա՛լիլ օրատա թաղրիլլէն 40 սէնէ էօմը կէշիլլէն պիլլ տօթըմտան շալանը տիլգաթ իսպէր- լէր ալտըմ: Տօթըմըն իլիվալիլլինտէ կէօրէ պու զըրդ սէնէ դարֆընտա Էհալինն տիլ- լէրի շափուք չափուք չիւրիւմէսինտէ սէպէ- պիլ Էհալինն պէօյլէք թուղ վարչալարը Կէ- մէլէրի վէ թա՛մալարընա դարընտըրըլարը օլմուշ տըր: Բիվալալթը մէվսուղէն նաղա- րէն Սանտուիլ առալարը Էհալիլլինն տիլ- լէրի տիլլէնտա պուլուսման պիլլ ճիւմէ միլ- լէթիլլին տիլլէրինտէ նիպէթիլլէ չիւրիւմէք- տէն տանա զիյատէ պէրի տիլ: Շու տալի մա՛լիլմ տըր քի չօղ թուղ վէ չէքէր Կէշէն- լէրին տիլլէրի չիւրիւր: Շէքէրլէմէ թիւհ- ճարընըն օղուլարը իւշիւնհիւ նէպէ դատար տիլլէրինն չիւրիւք օլտըլարընա տա՛լիլ չօղ իսպալթէր վէ Էօրնէքէր վար տըր: Չօղ թուղ Կէշէնլէր չօղ չէքէր վէ Էքէլ պիլլալիւ չէլլէր Կէմէքիլլի տալիլ սէվիլլէր:

ՀԱՎԱՏԻՍԻ ՇԵՔՅԱ

Դժուարա զաղէթալարընտան ալիւրնոտէ էհլի ֆէննին ընկալէթինէ նազարէն, թօփ աղղըն- տան չըգան ալիւ կիւլէնին սիւր'աթ Ե'իւրա- սը 1,626 դատէմտէն 'իպարէթ օլուս, պու տալի 32 սանկէյէ մու'աթիլ տիր: Բիւրէ Ի արդ խաթթ Ե' իսթիլտտէ պուլունաղը կա- խօտ միւլէթի իւլէրնտէ տէվը Ե'թալիլ թաղալիտէ, սա'աթտա 1,000 միւլ կա'նի 36 սանկէյտէ ալիւ միւլ մէսաթէ գաթ' էտէր, չէօյ- լէ քի էյէր ալիւ թօփ կիւլէնի թուլու' Ե' չէմս էսնաւընտա զարալ նօղթաթ իսթիլտտէթինէ տօղըն ուղչան ալաճադ, վէ սիւր'աթ Ե' իւլա- սընը մուհաթաղա էտէճէք օլսա, քիւրէ Ի արղըն էթրաթընտա տէվը էտէր կիւլի կէօ- ըրինէն չէմսի ուֆուգը զարալի իւլէրնտէ վուրա ալիւր:

—Մարտ 4տէ կէրէք Յարանա գապիլնէսինտէ վէ կէրէք ֆրուսիանն մէս'ուսան մէճիլսին- տէ մուհիմ գարարըր գապուլ օլունմըչ տըր: Յարանա գապիլնէսինտէ ֆրէնսէրին Յարան- սատան թարա օլունմալարընտա տա'լը լայիհա 193 ըէյէ գարըն 343 ըէյ իլէ ըէտա օլունմըչ, վէ թարա օլունմալարընը հիւքիւլէթին ըէ- յինէ պրալմադ խուսուսընտա վաղի' օլան թէքիլֆ տալի հէման օ գաւաթ էքսէրիլէթ Ի արա իլէ ըէտա օլունմըչ տըր:

Փրուսիա գապիլնէսինտէ միւսքիւրաթ ֆի- ըուլթի հիւքիւլէթ թարաթընտան թա'լիլ Ե' ինհիտարա ալընմաղը խուսուսընտա օլան լայիհա թա'լիլ Ե' միւլադէրէյէ ալընմըչ տըր: Մուլիլէ նաղըրը հիւքիւլէթին մէսաթիլթ Ե' վադա'սաթընը գաթիաճադ իչիւն զիյատէ վա- ըիտաթա ինթիլաճ օլունմըչ տէրմէյան էտիլ տէմիլ տիր քի, Ինկիլթէրրա, Ամէրիկա, Յարանա վէ Բուսիա միւսքիւրաթ վարիտա- թընտան հէր սէնէ 8,000,000տան 16,000,000 Ինկիլ լըրաթը իսթիլֆատէ էթալիլէր հալ- տէ Ալմանիա տալի պու վէճիլէ իսթիլֆատէ էտէպիլլը: Իճրա Ի միւլադէրաթտան տիւլա- չըլարընա կէօրէ, լայիհա Ի մէզպուրէնին ըէտա օլունմաթը միւհիլէմիլ տիր:

—Աթիտէքի ֆըգրա Ամէրիկա տա թալ' օլունման Շէք'է: Հէրա' նամ զաղէթտան իսթիլսրաճ օլունմըչ տըր:

Պուլտաւտաթի ապօնէլէրիմիլգան ալիւրի մէզքիւր զաղէթտան իսթիլսրաճ էթալիլիլ ֆըգրանն տօղըն օլուս օլունմըչ հաղղըն- տա ալիլէ մա'լուսթ վէրէճէք օլուր իսէ, չիմսիտէն քէնտիլնէ թէնէքքիւրէր թալ- տիմ էտէրիլ:

Յարաթ նէհրի էքըր զէմանտէ պէօյլէք նէհր- լէրտէն մա'տուտ օլունմըչ հալտէ անէսթէ ա- հէսթէ քիւլիլէրէք նիւնայէթ պիւլիւն ալիւ- թիւն գուրուսաճաղը թալիլն օլունմըչ: Պիր գալ սէնէլէրտէն պէրու Պաղտաթըն ալթ թարաթընտա օլան պէնտէր Ե'քըրըլ նէհ- ըրն սուլը հէր թարաթա կալըլմըչ վէ մէմէ- քէթ պալթադ ալիւ հալէ կէլմիլ օլունմըչ կի- պի, վաթիւրա կէլիլ կէնէմէյիլ անճադ սան- տալարըն ուսուրընա կալընըլ ալիւ տար մէճրա գալմըչ տըր: Շիմտի պու մէճրա տա- խի տօլմուլ օլունմըչտան պէնտէրին ճիւլա- ընտա օլան գապալար խալալ օլաճադ, վէ մէհիւր Յարաթ նէհրիլն սուլու օլաւտա պալթըլ զալ օլաճադ տըր:

—Մ. Կամպէթիանըն գապընա ալիւր թալ տիւրմէք տէյէրի վար իսէ տէ, ֆաղաթ Յը- րանսըլ միլլէթի թարաթընտան հէնուգ պէօյ- լէ ալիւր թալ լա'իլ կէօրիւլէմէմիլ տիր: Միւլալիլէյին գապըն աճընաճադ ալիւ հալ- տէ տիր, չէօյլէ քի միւլալիլէյին գապընը

օթլար պիւրիւմիւլ, վէ իսթիլ տալի քէրէս- թէ գապիլմըչ օլունմըչտան կաղմուրտան չիւրիւմիւլ տիր: Պունտան պալալ էթրաթը- նա ալիւր փարմաղըլ ալիլէ չէքիլմէմիլ տիր: 'ա- ճէպա փարիա տիլիլմիլալը վէ վալթանիւր- վէրէրի նիլիւն պէօյլէ ունուտուլուօրըր:

—Իսթիլալ զարը վէֆաթընտան ալիւր գալ սէնէլէր մուլաւտաճ հալաթընը պա'ղը չէրա'իլլէ սիլուրթալա գօմուլ օլունմըչ մէր- վի տիր: չէօյլէ քի միւլալիլէյին Իսթիլալա զարալընը հա'իլ օլունմըչ ալիւր զէմանտա ֆիւճէթէն վէֆաթ էտէճէք օլսա սիլուրթա չիւրէթի թարաթընտան հիլ ալիւր չէյ վէրիւ- մէմէսի ճիւլմէ Ի չէրա'իլլէ իսթիլ:

* * * Ճալիօնտա Պունտա փուլթընա թալալիլ օլունման հէտիլլէր կաղմըլարտա զիյատէսիլլէ տղարըն տըր: Պու ճիւլմէ իլէ պէրապէր հէր սէնէ 130,000 թալէրտէն զիյատէ հէտիլլէ թալալիլ օլունմալա տըր:

—Ճալիօնտա չալըչան միսթիլէրէր իւք օն իւլ սէնէ գարթընտա ալիւր սէնէտէ ալիւր քիլիլ պիլլէ Բրիտիլիանիլա ճէլալ էտէմէմիլ օլունմըչ հալտէ, չիմսի 120 քիլիլա օլունմ ա'ղաթը 8,000տէն 'իպարէթ տիր: Պունտան պալալ 230տէն զիյատէ Ե'քըրի վա'իլ վար տըր:

—Պիր գաղէթա չէօյլէ սէօյլէյօր. «Պիր- միսիհաճ ֆապրիլալարընտա փուլթար փէք ֆէնա սուրէթտէ իմալ օլունմըչտան տօ- լայը Հինտիլլէր Ե'ինէ չիքիլալէթէ պալալմըչ- լար տըր: Կէօրիւնիւր քի պու ֆապրիլալ- լարտան չըգան փուլթար օ գաւաթ չիւրէն ալիւր սուրէթտէ կալըլմադա տըր քի, էն միւլթէլիլալ ալիւր Հինտիլլէ պիլլէ անա 'արղ Ե' 'իպատէթ էթմէք իսթիլմէյօր: Պունտան պալ- գա պու փուլթար պուտալը վէ սէրթ ա- զաճարտան կալըլարը կիւլիլ զալլէթ էհլէն պօյալարլէ պօյանըլմադա տըր, չէօյլէ քի սըճադ հալթտա պօյալը սնէլէր Ե'օիլէն Հինտ- լիլլէրն տուտաղարընա չըգալալա տըր: Հինտիլլէր գալլէթ սապըրը իսէ տէ, ֆաղաթ փէք պալալը ալիւր փուլթ էօիլէր Ե'քէն սու- տաղարընա կալըլար իսէ զիյատէսիլլէ գա- զապիլա օլունմըչ:»

ՍԷՔՅՈՒՊԼԱՐ
ՎԷՅԱՅ
1.

Նիկտէտէն ալըն օլունմըչ ալիւր մէք- թուպալա պէյան օլունմըչ իւլլէ, փեթր. 9/21տէ մահալը մէզպուրըն մու'ալլիլմիսի Յիւր հանը՝ վէֆաթ էթմիլ տիր: Մէզպու- ըն Ե'իլմի կալընտա օլունմ Պօր նամ մահալ- տէ տիւնեպալ կէլմիլ, վէ 1879տա Թալտալա զըլար մէքթէպիլնէ կիւրէրէք 1885 ապրիլ 13տէ պա չէհատէթիալմէ Նիկտէյէ կէլիլ մու'ալլիլ խըտմէթիլնէ իֆայէ պալալմըչ, վէ իւլու խըտմէթիլնէ իպրալը սաւաղաթ էյ- լէմիլ տիր: Մէզպուրէ 1885 նոյ. 21տէ Մօ- ըրիկան Յալուր ողա իլէ իլտիլաճ էտէրէք, նիքեհանտան իւլ տէօրթ կիւն սօնիլա խաթթալարըլ նիհայէթ միւլալթէլա օլունմը իլլէթտէն թալիլիլ ի կէլիլալա էտէմէյէրէք վէֆաթ էթմիլ, վէ ճէնալէ ուլայընտա ալիւր չօգ զալլէպէլէք հաղըր պուլունմըչ տըր: Բոպալ միւլթէվէֆիլլէ Ի մէզպուրէնին ալիլ ճիւլմէ թէ'ալլէգաթընը թէնէլլէ էյլէսին:

2.

Տօք. Ս. Կիւլիւրեան միւլալթէլա օլունմը վէրէմ իլլէթիլտէն աղաւտէ ի սէր էտէմէյիլ մահը հալլին 23ինտէ՝ 29 կալընտա օլունմը

հալտէ թէպալիլ ի 'ալլէմ էյլէսին: Միւլալիլէյ- հին վէֆաթը պիւլթիւն չէհր իչիւն 'ալլիլ ալիւր զա'յալթ օլունմ, ճէնալէ ալայընտա վա- գը' նապիր իւլ էմալ իգալիհաճալ չօգ կէօղ- լէրին կալ տէօրալիլ միւլալալալ օլունմը տըր: Տօք. Ս. Կիւլիւրեան 'Ա. Ե. Միւլալ Մէր. Թիւր. Գօլէճիլտէ թէ'ալլիլ էտիլ, պա'տէ- հու Իսթիլալալալ ալիլ իսթիլհան հէքիլլէք սիլիլմալընը ալարադ վաթիլալալ 'ալլիլ, վէ թաղըրիլլէ իւլ սէնէ սէնալթընա միւ- տալթէթ էյլէսին: Հէքիլլէք էօյլէ մէհա- ընթ իպրալ էյլէսին քի, ալ վալթըլ զար- ֆընտա չօգ միւլթէրիլ ճէլալ իլլէ Կիւլիւրեան նալընա ալիւր գալթ սահա չէօհրէթ զալմէ էյ- լէսին: Կէնճ Տօքթօր տէյիլ անճադ քէնալ սէնալթընտա իլլա հիւսն ի ալիլալ վէ Գօ- ըրիլիլալալ զալթէթ խուսուսընտա տալիլ Ե'իւր մէլիլ թուլթուլ իտի: Գօ- լէճալ օլունմը վաղըլ ալիւր չիւրէթիլն կէ- ճէ մէքթէպիլնտէ թալլիլ, վէ Կիւլիլ կիւլիլ վալլէթէլ (չիւրէթիլտէ), Մարալ Գիւլիլիլալ կէնէլլէրն ուլալթէթիլն 'ալալընտա օ- լունմ ալիւր սէնէ չիւրէթիլն իսթիլալալալ տէր- իւրէտէ էթմիլ, վէ միլլէթ մէքթէպիլ, քէլա գըլլար Գօլէճիլ խալալ մէճիլալալալ 'ալալալ էտիլ, սա'լը մուհիլ իլլէրտէ տալիլ պու- լընմըչ տըր: Միւլալալ ի 'Եօրիլալալ Գի- լթալը Մուլալալալալ ալթը տէֆ'ա օլուն- յուլ սօնիլալալ իլլէ 'ալալալալալ պուլունմն ալիւր կէնէլ Գիւլիլալ Մուլալալալալ օլունմա- զա իլլալ էթմիլ օլունմ տալիլ: Գիւլիլալ հէֆ կէնճ տօքթօրըր Տօք. Ս. Կիւլիւրեանն էօրնէյին իսթիլալ էյլէսին:

Մարալ, Փետր. 27, 1886

ԻԽԹԱՐ

Պիլթանիա իթթիլալալալ մէճիլալ ի սէնէ- վիլ (քի պունտան պէօյլէ կէնէն սէնէքի մէճիլալալ օլան գարար իւլլէ Պիլթանիանըն էյլէթ մէճիլալ թէ'ալլիլ օլունմալալ տըր) Իսթիլալալալ Ալալի. Մալիս 13տէ ֆէնճ- չէնալիլ կիւլիլ իսթիլալալ էտէճէք տիր:

Կէրէք ըալլիլթիւլ չօյալար, վէ կէրէք Գիւլիլալէրն մուլալիլալալալ, էլ գօնուլմը միւլալէլլիլ, վէ Ե'իլլէրնտէ իճալթիլալալ օլան վա'իլլէր էյլէթ մէճիլալն ըէմիլ 'ա- զալ օլունմըչ իլլէն մէճիլալ ի մէզպուրա տա'լթ օլունմըչ:

Մէճիլալ պալալալ մէքթիւր վաղըլթալալ պէտ օլունմալալ Ալալի. Մալիս 21տէ ճուլալ կիւլիլ իսթիլալալ պուլալալալ տըր:

Պիլթիլլէրն իլլալէթիւլ չօյալ, վա'իլ վէ մուլալիլալալալալ վալթը մէզպուրալ հա- զըր պուլունմալալալ տըր օլունմըչ:

Իճրա մէճիլալ թարաթընտան Իսթիլալալ Գիւլիլալ Մարալ 11, 1886

ԻԼԱՆ

Ալլէն Ա. Ե. Միւլալ օլունմ, «Կիւլիլալալ օլունմ Յարուլթիլ» իսթիլլէ ալիւր կէնճ 6 սէ- նէ տիր թէրէ ի վալթան էյլէլալ մէքթուլալալ սալքի հիլ ալիւր խալթը ալընմալալալ միւ- նտալթէթիլլէ մէքթուլալալ փէտէր ու մալտէ- ըի, պիւրալալ վէ հէմիլլէրէր զալլէթէ մէ- յուլթիլլէ միւլթիլլէրալ օլունմալալ իսթիլալալ, պէնալիլ մէքթուլալ իլլիլալալ թէ'ալալալ էյլէլալ անըն հալալթալ օլունմընտա տա'լը ալթալարընտ պէյան վէ իլլան էթմէք իսթիլ- իլալ:

Մ. Գ. Պիլիլալալ իլլիլալ իլլիլալ, 1886, Մարալ 3/10

ՇՈՒՊԻՆԱԹ Ը ՍԻՅԱՍԻՅԷ

Բուսի 8 Մարտ, վե Աւսթրալիա 20 Մարտ 1886

ԱՄԵԼԷ ԿԷ ՍԵՐՄԱՅԵՏԱՐԱՆ

Ֆրանսոս իւր Ամերիկայումս պու հաֆթա վարիտ օլան խապերէր սրաւնաւա պաղը մուհիմ չէյլէր օլաղընաւան, անլէրի 'աւըը հաղըրն էնէմիյէթլի նօղթալարընաւան պիւրի տէյիւ Աւեաթէնի օլույան տօղթարընըն իղա հէթմէյէ միւստարաթ էյլէրիւ:

Փարիսին Շէնր էմանէթլի թարաֆընաւան Տէգաղլիլ մա'տէնլէրինտէ չալըչան 'ամէլէյէ էմանէ օլմաղ իւղըէ 40,000 ֆրանս փէրմէթ թանթը դարալէ ալընմըչ տըր: Աւեաթէնի օլույանլարա մա'լուս օլաղը իւղըէ, պուսնաւան էլիլէ Տէգաղլիլ մա'տէնլէրինտէ չալըչան 'ամէլէ չալէտ իւճըրէթ ի Լէվիյէլէրինէ դամ օլուսմաւորը թագաւորտէ իչլէրինի թաթիլ էտէճէթլէրինի պէյան էթմիշ օլուս, մա'տէն սահիլլէրի թարաֆընաւան մա'տէնլէրին թէթլիֆի նաղարը իթիլարա ալընմաղըլըէտ օլուսմըչ տըր: Պու Լիպի հալըրտէ 'ամէլէ մա'տէն սահիլլէրինտէն տահա զիւյատէ միւթէղարըր օլաճաղը պէտիլի տըր, զիւր 'ամէլէ ֆաղիր օլաղը ճիւթլէ մալիք օլաղըլարը ճիւթլի աղչէյի տախի տիւքէտիպ աճըլլաւան էօրմէ տէրէճէլէրինի պուսըրար: Փարիս Շէնր էմանէթլիին մէ'մաւլէրինի ինթիլապ էտէնլէրին զըտը 'աղէմի 'ամէլէ Լիւրուսինէ մէնսուպ օլաղըլարընաւան, պու մէ'մաւլէրին 'ամէլէ թագըմընըն մուսթախաւարը մաղաւընա Տէգաղլիլտէ չալըչան 'ամէլէյէ 'ալիլլէրինի դալըրմաղ, վէ մա'տէն սահիլլէրի 'աղչէլինտէ թուրըղարը մէսլէթտէ տէվամ էյլէմէթ իչլուս մու'ալէնէթ Լէօնտէրմիշ օլուսօլար:

Ֆրանսա հիւքիւմէթի դարալը մէղալընըն ֆէնաւաճըլարա կարաղը էթմէթ տէմէթ օլաճաղընաւան, Փարիս Շէնր էմանէթլիին դաւարընը պօղմաղա դալըրէթ էթմիշ իտէ տէ, ֆաղաթ մա'նքէմէլէր թարաֆընաւան վէրլէն հիւքմ ու դարալը հիւքիւմէթ 'աղչէլինտէ պուսըրարըն տըր, չիւսըր իմանէ օլուսման մէսլաղ իչլէրինի թաթիլ էտէն 'ամէլէյէ տօղրուսան տօղրույա Լէօնտէրլիմէյիլ Տէգաղլիլին չէնր էմանէթլին իրապ օլուսմըչ տըր:

Բէղալիք Ամերիկայումս վարիտ օլան խապերէրն նաղարէն, Նիւ Նօրք չէնրինին թըրաթլայ 'արապաճըլարը, վէ Ամերիկայումս դարալը չըմէնտըթլէրլինին մէ'մաւլէրլինտէն 42,000 քիշի, վէ Նիւ Նօրքըն տիւքիլէրլին, վէ Շիգահիօնըն դուստուրաճըլարը իչլէրինի թէթը էթմիշլէր տըր:

(Ամերիկայումս հէման հէր պիւր պլինանըն խուսուսի դաթլար թարաֆընաւան ինչաւը տէր իւհտէ օլուսուպ, պուսըլար տախի Եիւղլէրնէ 'ամէլէ գուլլանըրլար: Չիգմէ վէ գուստուրալար Եթսէրլիյէ պէօլիւք չէնրէրտէ կաթըրըն:)

Ղալէթամըղը օլույանլարըն նաղարը տիւգաթընը տա'վէթ էթմէթ իսթէտիլիմիլ նօղթա չուսըր քի, Լէչէն իքի իւչ ալար դարձընաւ Ամերիկայումս պիւր չիւքէթ թէչէթլիլ էթմիշ օլուս, ա'ղաւը քէնտի քէնտիլլէրինի «Չալըչմաղըր Գահրամանը» իւնլանըլէ կատ էտէրլէր: Շիւքէթ ի մէղալըրէնին ա'ղաւը Լիթիլիքէ չօղալմաղա օլուս, ինթիլալ քի չիւսի Լիւղ պլինէրնէ ա'ղալա պալիլ օլուս տըր: Շիւքէթ ի մէղալըրէնին մէրքէլի պիւր դօմիսիօնը վէ մէ'մաւլէրլին օլուս, չիւքէթլին ա'ղաւը անլէրին էմըլէրինէ 'աղըր իթա'աթ էտէրլէր: Շայէտ պիւր չիւքէթ քէնտի 'ամէլէչէնին աղ իւճըրէթ վէրիպ տէ չօղ իչ թալէպ

էտէճէթ օլուր իտէ, 'ամէլէ էյէր պալաւտէ մէղըրիւ «Չալըչմաղըր Գահրամանը» նամ չիւքէթլին ա'ղաւը իտէ, հէման իչլէրինի թաթիլ էթմէթ իչլուս էմըր ալըրլար: Շիւքէթ քէնտի 'ամէլէչէնին մէթալիլինէ մուսվաֆաղաթ էթմէլէճէթ օլուր իտէ, 'ամէլէ ճիւթլէսի պիւրտէն օրաւան միւֆտըրէղաթ էտէրլէր, վէ էյէր թաթիլ ուղըն վաղըթ տէվամ էտէճէթ օլուր իտէ, մէնսուպ պուսընաւարը չիւքէթլին մուսվէնէթ 'ղալըլ էտէրլէր: Պու տախի 'ամէլէչէնին սէրմայէտաւան 'աղչէլինտէ օլան իթիլիֆաղընը Լէօնտէրլին:

'Ամէլէ պու Լիպի Նիւսմալլէրլին իւրաւորաւ պուսընաւա, մուսիլ ի չիւստէթ ու տէնլէթ օլան վաւըրթալարը էլէ պմաւորընա անլէրին հաղընաւա հիւս' ի իչլիւրալընը պէր քէմալ տըր: Անլէր Երապըլ Ֆէնաւա միւսիլլու զէն Լիւրլէրին մալը ալընըպ ֆուգարայէ թէվլի' օլուսմաւոր իտալի'աւընա օլուսըպ, անճաղ չալըչմալարընա մուսաղլիլ իւճըրէթ ալմաղարընաւա տըրլար: Տիւսեանըն պէօլիւք միլլէթլէրլինին հէման ճիւթլէ մա'նսուսթը պէօլիւք ֆաղիլլալարա իմալ օլուսուր, չէօյլէ քի Լիւրէթ իչ վէ Լիւրէթ տղչէյէ լուսընալ հաղիլի վար տըր: 'Ամէլէ սէրմայէտաւանըն մուսալէնէթի օլմաղըրըն ֆաղալըրա կալմաղա, վէ լաղըմ Լիւրլէն չէյլէրիտաթիւս ալմաղա իպթիլալարը կօղ տըր: Պիւքս սէրմայէտաւան իչլէնլիմէմիշ չէյլէրլին, մէս'էլա, կալաղ, փաւուգ վէ սա'լիլլէր 'ամէլէ օլմաղըրըն իչլէլիլ մէյտանա Լիթիլլէմէլլէր: Պիւսալլէրին հաղըր օլաճաղ քէար սէրմայէտաւան իլէ 'ամէլէ պէյնինտէ միւսգաւսիւ օլմաղըր լաղըմ Լիւրլին, ֆաղաթ Նի' Նիւս պէթլէ միւսգաւսիւ օլաճաղ տըր: Ալըմայէտաւան հէր սէնէ սէրմայէսի իւղլէրլին Եիւղտէ իւչ կա տէօրթ քէար դօյաճաղ Եիւրլինտէ Եիւղտէ սէթլիլ կալաւ 40 դամմ էտէճէթ օլուր իտէ, պու չէյ 'ամէլէնին ուսլալ ու թէլէ 'ալլիւչիւ իւղլէրլին պէօլիւք պիւր թէլ'ալիլ օլաճաղ տըր: Կէչմիշ վաղըրթալարա սէրմայէտաւան վէթ չօղ, վէ 'ամէլէ վիւք աղ քէար ալմըչ օլաղըրըն դաղալ էտէրիլ, պու պաղտէ իպաւաթ Նի վէճիլէ Լիւրլէնին պիլլէմէյիլ: Պու իաւաճաթին հիւքիւմէթ մա'րիֆէթլիլ կալաւ 'ամէլէնին իթիլիֆաղըլլէ իլէրի Լիւրլէնին տա'լիլ չիւստիտէն պիւր չէյ տէյէմէլիլ, ֆաղաթ չուսու պիլլիլլէր իալաճաթ իլէրի Լիւրլէնին տըր: 'Ամէլէյէ հաղ իւղըլլէ իւճըրէթ վէրլիլլէր տըր քի Երապըլ Ֆէնաւա իթիլիլալ էթմիլի մէսլէթ սիւլիւք էթմէսինլէր:

Ալըմայէտաւան իլէ 'ամէլէնին մէնաֆիլի պիւր տըր, չէօյլէ քի 'ամէլէսի մէնուս օլան ֆաղիլլալ սահիլլէրի տահա զիւյատէ մուսվաֆաղ տըրլար քի չիւսի պիւր չօղ սէրմայէտաւան պուսու իթիլալ էթմէթտէ տիլլէր:

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Փարիս պօրաւըն էօյլէ թէրթիլ օլուսմըչ տըր քի տէլալար պլինանըն ալթ դաթընաւա պուսընաւարըն հալտէ, զիւյալէթլէր պլինանըն կօղարըն դաթընա գալու օլուսնուրար: Մարտ Յաթ քէնտի քէնտիլի Կալթիլ էտէն պիւր տաթմ կօղարտան դալլէթ քէնտիլի գօղու իլէ տօլու պիւր չիւչէ էճաղը ալաղըյա մէրմէր դալարըն իւղլէրլինէ ալթմըչ տըր: Մէրգուս պա'տէնու Բէլլիլլէր չէթիլ պէչ տէֆա տէլալարըն Լէօնտէրլին տօղրու պօչալթմըչ իտէ տէ, ֆաղաթ հիչ պիլիլին իսապէթ էթտիլլէմէմիշ, վէ ալթըն

ճը տէֆա Բէլլիլլէրի ալթիլլէնէն լաղըրթ էլիլինտէն ալընմըչ տըր: Իսթիլա մէրգուսն կաղընալարա մէճիլա ի մէս'ուսանա թապանճա պօչալթան վէ մէճնուս տըր տէյիւ թիւմալանէն Լէօնտէրլին տաթմ Լիպի չըրըրմըչ օլաղըր զանն օլուսմըչ տըր:

Մէրգուս կաղընալարա չօղ տէֆա ֆէսաւաճըլարըն մէճիլալտէ պուսընալը, վէ օրաւա իրաւը նութիլ էյլէմիշ տըր: Մէրգուս թէվլիլ օլուսալարա պէրու չիւչէ իչլինտէ պուսընաւան էճալ ի միւսլիլլէր իլէ տէլալարը թէլէթ, վէ մաղաթիլ պօրալը կըղալ խարապ էթմէթ օլաղըրըն իթիլալ, վէ խանէ սահիլլի տախի անըն կաղընալարա էճալ լիւսմէլլիլ իլէ մէճըր օլաղըրըն իֆաւա էյլէմիշ տըր:

— Սըր Հէնրի Պուլլըր Իսիլլիլլէրլին թաւաֆընաւան Գըպըրա վալի նապ օլուսմըչ օլուս, միւսալիլլէր ճէլլիլ ի մէղալըրէյէ միւսալլէթ էտէրէթ Մարտ 40 տա իֆալի մէ'մուրլիլլէր պալլալմըչ տըր:

— Ալթիլլիլլէր մէճիլա ի մէս'ուսանընտա Չէլլիլ թարաֆընաւան նապ ու թա'իլի պուսընաւան Մ. Բիլիլ կաղընալարա պիւր միւքէալէմէտէ պուսընալը տըր քի, Ալթիլլէրլինն թա'իլ ի հիւքիւմէթլինտէ պուսընաւան Սլալլարըն հիւսիլլալ չէտիլլէրլին Լէօնտէրլին: Միւսալիլլէր Ալմանիլ իլէ Ալթիլլիլալ նըն իթիլիֆաղընաւան պիւր մէնֆա'աթ իլէրի Լիւրլէնին օլաղըրըն, վէ Ալմանիլանըն Ալթիլլէրլինտաւան տահա զիւյատէ մէնֆա'աթ միւսթիլլիլ օլան դարալարա իթա'աթ էթմէսինտէն 'իպալլէթ իալիլիլ տէրմէյան էթմիշ տըր: Միւսալիլլէր Մաճար հիւքիւմէթլի տա'լա Սլմանիլանըն իթիլիֆաղը թարաֆաւորանընտա օլաղըր հալտէ իչպու իթիլիֆաղըն Ալթիլլիլալ հիչ պիւր մէնաֆիլի օլմաղըրըն չիւսիլ զանն' օլմուշ օլաղըրըն տախի պէյան էյլէմիշ տըր:

— Եաղընալարա Բուսիլաւա Գիլիլլիլլան տիլիլիլ դաղալ էտիլ Օթթօքս քիլիլլէրլին մէնսուպ պիւր տէլիլլանը իլէ իպալլալ էթմիշ օլան պիւր Ենհուտի զըղընը օն պիւր նէթէր Ենհուտի թէլէթ էթմէթ դաւալանտէ պուսընալը օլաղըլարընտա տօլալը իւրա ի մուսալլէրլին պաղըրմաղա օլաղըրըն Լէֆաթ թալաղաղալ խապէր վէրլիլլէր: Պու դաղըրըն վէրալիլ մա'լիւսալա նաւալըն, մէղալըրէնին թէլալլալալը անըն Ետէլլէրլին Լիւրլէն իչլուս թէրթիլլէր գուրմուշ օլուս, մէղալըրէնին հիւքիւմէթ թաւաֆընաւան թէհարի օլուսալընը զանն էտէրէթ պիւսալլէր Ետէն Ետէնալլ էթմիշլէր տըր: Չանն օլուսալըն Լէօրէ պուսըլար մէղալըրէյի Ետէլլէրլին Նիլլէթ ի ֆաւաթիլլէլլէ Տօն նէնլիլլէ տօղրու Լիթիլլէր իլէն մէղալըրէ էլլէրլինտէն պիւր թաղիլ գուրթուլ կաղընաւա պուսընաւան դաղըրթալ խանէյէ իսպալը քէյիլլէթ էյլէմիշ տըր:

Իսթանալլալ վիւք կաղըն պիւր մահալտէ Ենհուտիլլէրլին պու միւսիլլալ պիւր Ետէր ի թէլալալլէրլին տախի իչիլլիլլէր իտէ տէ, ֆաղաթ զիւք ու պէյանըն ճա'լիլ Լիթիլլէրլին:

— Բիլլիլլէր նաղարէն Պահր Սահիլլէր սահիլլինտէ Սիւլլիլլէ կաղըն պիւր մահալտէ պիւր կաղ գուսընալ պուսընալը քէչֆ օլուսմըչ տըր: Պու կաղ իսթիլիլալ օլուսալլիլլէնտէ տէրէճէտէ քիւլլիլլէրլին օլուս օլմաղըրըն անճաղ թէճիլլէ Լէօնտէրլինտէն տըր:

